

Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam

Độc lập – Tự do – Hạnh phúc

THƯ KIẾN NGHỊ

V/v: Góp ý Dự án Luật Phòng, chống tác hại của rượu bia

Kính gửi: Bà Nguyễn Thị Kim Ngân, Chủ tịch Quốc hội nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt nam

Kính thưa Bà,

HealthBridge Canada (HB) là một tổ chức phi chính phủ quốc tế hoạt động trong lĩnh vực y tế công cộng tại Việt Nam từ năm 1993, ưu tiên phòng chống các yếu tố nguy cơ gây bệnh không lây nhiễm (NCDs) bao gồm rượu bia, thuốc lá, dinh dưỡng và tăng cường hoạt động thể chất nhằm nâng cao sức khỏe cộng đồng và phòng ngừa các bệnh không lây nhiễm tại Việt Nam.

Chúng tôi xin chúc mừng Chính phủ Việt Nam nhân việc dự thảo Luật Phòng, chống tác hại rượu bia (PCTHRB) được chính thức đưa vào chương trình nghị sự năm 2018 của Quốc hội khóa 13. Chúng tôi cho rằng đây là một quyết định sáng suốt và kịp thời của Chính phủ và Quốc hội nhằm tạo môi trường pháp lý giúp ngăn chặn hiệu quả đà gia tăng tiêu dùng rượu bia đã ở mức báo động của Việt Nam hiện nay (8,3 lít cồn nguyên chất/đầu người vào năm 2016, tăng 26% so với 2010 và vượt xa mức trung bình thế giới) và những hậu quả liên quan về sức khỏe, kinh tế và xã hội.

Chúng tôi cũng được biết Bộ Tài chính đang chuẩn bị trình chính phủ dự thảo Luật thuế tiêu thụ đặc biệt (TTĐB) trong đó có nội dung liên quan đến sản phẩm thuốc lá và rượu bia. Đây lại là một cơ hội nữa để Việt nam có thêm một công cụ mạnh nhằm giảm bớt mức gia tăng tiêu dùng rượu bia đáng báo động hiện nay.

Tuy nhiên Luật PCTHRB cũng như Luật thuế tiêu thụ đặc biệt sẽ chỉ phát huy được tác dụng nếu những nội dung của luật đủ mạnh để khắc phục những vấn đề vốn là nguyên nhân của tình trạng gia tăng tiêu dùng hiện nay: đó là tình trạng lỏng lẻo của luật pháp trong quản lý quảng cáo, khuyến mại và tài trợ của các doanh nghiệp sản xuất/kinh doanh rượu bia cũng

như trong quản lý bán lẻ và tình trạng giá nhiều sản phẩm rượu bia còn thấp và mức tăng giá luôn thấp hơn mức tăng thu nhập. Cụ thể, chúng tôi kiến nghị:

- 1) Bổ sung vào Điều 4 mục 1 về Quyền của người dân: “Trẻ em, thiếu niên và người trưởng thành lựa chọn không sử dụng đồ uống có cồn có quyền được hỗ trợ cho lựa chọn của mình và được bảo vệ trước áp lực sử dụng rượu bia (ví dụ như quảng cáo, khuyến mại)”. Đây là một trong những nguyên tắc trong Chiến lược Toàn cầu nhằm giảm sử dụng đồ uống có cồn ở mức có hại” của tổ chức Y tế Thế giới mà Việt Nam là thành viên.
- 2) Bổ sung vào Điều 10 về kiểm soát khuyến mại rượu bia “Không cho phép khuyến mại rượu, bia thông các vật phẩm khuyến mại hoặc nếu có cần quy định cấm in hình ảnh, tên/logo/màu sắc các sản phẩm rượu bia lên các vật phẩm này”. Bởi vì khuyến mại thực chất là một hình thức khuyến khích tiêu dùng dù là bằng sản phẩm rượu bia hoặc các vật phẩm khác. Đồng thời, khuyến mại cũng là hình thức quảng cáo nếu các sản phẩm khuyến mại mang logo/màu sắc, tên hoặc hình ảnh của các nhãn hiệu rượu bia. Thanh thiếu niên rất nhạy cảm với hình thức quảng cáo này.
- 3) Bỏ khoản 2 được quy định tại Điều 13 về kiểm soát việc quảng cáo đối với bia dưới 5,5 độ cồn và quy định tại khoản 1 của Điều này bao gồm tất cả các sản phẩm bia dưới 15 độ cồn. Vì quy định không được quảng cáo bia trong các chương trình thể thao, văn hóa, sân khấu, điện ảnh và phương tiện ngoài trời hiện chỉ áp dụng với sản phẩm bia từ 5,5 độ cồn đến dưới 15 độ cồn tạo ra khoảng trống pháp lý lớn đối với việc kiểm soát quảng cáo bia, bởi hầu hết các sản phẩm bia có độ cồn phổ biến từ 4-5 độ. Các chương trình thể thao, văn hóa, sân khấu, điện ảnh thu hút và có mức độ ảnh hưởng lớn tới giới trẻ vì vậy cần kiểm soát các yếu tố gây hại bao gồm cả việc quảng cáo rượu bia.
- 4) Bổ sung quy định không cho phép quảng cáo rượu bia dưới 15 độ trên báo viết. Quy định về quảng cáo với sản phẩm rượu bia dưới 15 độ chỉ hạn chế trên báo hình và báo nói mà không có hạn chế với báo viết thì báo viết sẽ trở thành phương tiện quảng cáo rất được ưa chuộng của các công ty sản xuất và kinh doanh rượu bia trong tương lai.
- 5) Bổ sung quy định không cho phép quảng cáo rượu bia dưới 15 độ trên internet, mạng xã hội. Quy định này đã bị đưa ra khỏi bản dự thảo của Chính phủ trình Quốc hội. Chúng tôi kiến nghị cần đặt lại quy định này trong dự Luật bởi tầm quan trọng và ảnh hưởng của nó. Cho phép quảng cáo rượu bia trên internet sẽ tác động tới hành vi sử dụng rượu bia ở thanh thiếu niên và trẻ vị thành niên. Rất khó có thể hướng mục tiêu quảng cáo tới người tiêu dùng trưởng thành mà không để các nhóm trẻ vị thành niên tiếp xúc với thông tin quảng cáo này trên internet và mạng xã hội.
- 6) Thuế TTĐB với rượu bia cần tăng mạnh để có tác động giảm cầu, đồng thời thuế TTĐB cần phải được điều chỉnh hàng năm theo chỉ số giá tiêu dùng (CPI) để duy trì sức mua ở mức ổn định.

Chúng tôi cũng cảm thấy băn khoăn việc điều khoản về Quỹ Nâng cao sức khỏe như nguồn lực tài chính đảm bảo việc thực thi Luật đã bị đưa ra khỏi bản dự thảo của Chính phủ trình cho Quốc hội. Trong dự thảo hiện nay chỉ có đề xuất trích một phần kinh phí từ Thuế TTĐB sau khi đã nhập vào ngân sách”. Với những quy định ngặt nghèo trong phân bổ ngân sách và do sự thiếu hụt ngân sách cũng như tính cạnh tranh của các chương trình khác sẽ khiến cho việc phân bổ ngân sách cho PCTHRB hoặc là bị chậm hoặc không đủ đáp ứng nhu cầu tối thiểu sẽ khiến cho việc thực thi Luật sẽ gặp rất nhiều khó khăn. Kinh nghiệm trong phòng chống tác hại thuốc lá cho thấy dù Việt Nam có Chính sách quốc gia về Phòng chống tác hại thuốc lá (PCTHTL) từ năm 2000 nhưng cho tới khi Luật PCTHTL ra đời kinh phí hàng năm ngân sách dành cho PCTHTL chỉ có khoảng 150.000 USD rất xa so với nhu cầu tối thiểu cho hoạt động này. Bộ Y tế đã có tìm hiểu, phân tích, giải trình đầy đủ về Quỹ Nâng cao sức khỏe. Mong Quốc hội xem xét để đảm bảo khi Luật được thông qua, Việt Nam có đủ nguồn lực tài chính để thực thi Luật.

Chúng tôi thiết tha đề nghị Bà và các Đại biểu quốc hội cân nhắc các ý kiến nêu trên để có chỉ đạo bổ sung và củng cố nội dung dự thảo Luật để đảm bảo tính hiệu quả cao của công cụ pháp lý đặc biệt này.

Kính chúc Bà và các vị Đại biểu quốc hội sức khỏe và thành công.

Hà nội, Ngày 18 tháng 10 năm 2018

Tổ chức HealthBridge Canada tại Việt Nam

Giám đốc văn phòng

BS.,Th.S Phạm Thị Hoàng Anh

Nơi nhận:

- Như trên;
- Bộ Trưởng Bộ Y tế
- Chủ nhiệm, Ủy ban Thường vụ Quốc hội;
- Chủ nhiệm, Ủy ban Các Vấn đề xã hội của Quốc hội;
- Chủ nhiệm, Ủy ban Văn hóa, Giáo dục, Thanh niên, Thiếu niên và Nhi đồng của QH;
- Chủ nhiệm, Ủy ban Pháp luật, Quốc hội;
- Chủ tịch, Hội đồng dân tộc, Quốc hội;
- Vụ pháp chế, Bộ Y tế
- Ban Dân vận Trung Ương, Ban Tuyên giáo Trung Ương
- Các tổ chức chính trị xã hội, xã hội nghề nghiệp, xã hội quan tâm tới sức khỏe cộng đồng: Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Hội Phụ nữ Việt Nam, Hội Thanh niên Việt Nam, Hội Nông dân Việt Nam; Tổng hội Y học Việt Nam; Hội Bảo vệ Quyền Trẻ em Việt Nam; Hội Y tế công cộng; Liên minh Phòng chống bệnh Không lây nhiễm Việt Nam; Viện Nghiên cứu phát triển xã hội; Trung tâm nghiên cứu và ứng dụng khoa học về giới, gia đình, phụ nữ và vị thành niên.